

SPIS TREŚCI

Przedmowa (<i>Stanisław Salmonowicz</i>)	5
Dział I. ZAGADNIENIA WSTĘPNE	9
Rozdział I. Główne linie rozwoju Pomorza okresu 1850–1918 (<i>Stanisław Salmonowicz</i>)	9
Rozdział II. Charakterystyka źródeł i stanu badań (<i>Stanisław Salmonowicz, Włodzimierz Stepiński</i>)	14
1. Uwagi ogólne	14
2. Źródła i literatura do dziejów demograficznych, społecznych i gospodarczych Pomorza w latach 1850–1918	17
3. Źródła i literatura przedmiotu do dziejów administracji i prawa	29
Rozdział III. Administracja i prawo w prowincjach pomorskich (<i>Stanisław Salmonowicz</i>)	31
1. Uwagi wstępne	31
2. Podziały terytorialne	38
3. Administracja państwowa i samorządowa	42
3.1. Prowincja jako korporacja samorządowa	42
3.2. Prowincja jako instancja administracyjna	46
3.3. Rejencja	48
3.4. Administracja państwowa i samorząd na szczeblu powiatu	50
3.5. Ustrój gmin miejskich i wiejskich	54
3.6. Administracja państwowa niezespolona	58
3.7. Administracja spraw kościelnych	59
4. Organizacja sądownictwa i prawo na Pomorzu	63
4.1. Organizacja sądownictwa	63
4.2. Prawo obowiązujące na terytoriach pomorskich	65
5. Uwagi końcowe	68
Rozdział IV. Stosunki ludnościowe na ziemiach pomorskich w latach 1850–1914 (<i>Kazimierz Wajda</i>)	70
1. Stan i ruch naturalny ludności	70
2. Odpływ ludności z Pomorza	78
3. Płeć i rozmieszczenie ludności ziem pomorskich	92
4. Wyznanie i język	96

5. Skład społeczno-zawodowy	105
6. Tabele statystyczne	108
Dział II. STOSUNKI SPOŁECZNO-GOSPODARCZE	133
Rozdział V. Uwagi wstępne (<i>Kazimierz Wajda</i>)	133
Rozdział VI. Wieś pomorska w drugiej połowie XIX i na początku XX wieku (<i>Włodzimierz Stepiński</i>)	137
1. Uwagi wstępne	137
2. Przesłanki rozwoju rolnictwa w XIX i na początku XX wieku	147
2.1. Skutki reform agrarnych dla gospodarki pomorskiej	147
2.2. Struktura własności ziemi i główne tendencje zmian	149
Rozdział VII. Gospodarka rolna (<i>Włodzimierz Stepiński</i>)	155
1. Tło okresu i warunki naturalne	155
2. Rozwój sieci komunikacyjnej jako wyraz funkcji przewozowych	158
3. Uprawa ziemi i zalesienie	176
4. Rozmiary produkcji	183
5. Melioracje	194
6. Nawożenie	197
7. Mechanizacja rolnictwa	201
Rozdział VIII. Gospodarka hodowlana i pozarolnicze działy gospodarki wiejskiej (<i>Włodzimierz Stepiński</i>)	208
1. Uwagi wstępne	208
2. Owczarstwo	208
3. Hodowla bydła	211
4. Hodowla trzody i ptactwa domowego	217
5. Hodowla koni	221
6. Hodowla kóz	227
7. Wystawy i pokazy hodowlane	228
8. Pszczelarstwo	232
9. Pozarolnicze działy gospodarki wiejskiej	233
9.1. Eksploatacja lasów	233
9.2. Ogrodnictwo i sadownictwo	237
9.3. Rybołówstwo	238
Rozdział IX. Przemysł rolny, spółdzielczość i finanse rolnictwa (<i>Włodzimierz</i> <i>Stepiński</i>)	240
1. Gorzelnictwo	240
2. Cukrownictwo	247
3. Inne gałęzie przemysłu	252
4. Spółdzielczość	253
4.1. Spółdzielczość towarowa	254
4.2. Spółdzielczość elektryczna i maszynowa	265

4.3. Spółdzielczość kredytowa	267
4.4. Spółdzielczość mleczarska	269
4.5. Problemy finansowania rolnictwa	280
Rozdział X. Społeczeństwo wiejskie (<i>Włodzimierz Stepiński</i>)	305
1. Rozwarstwienie społeczne wsi	305
2. Ziemianstwo jako klasa właścicieli ziemskich	306
3. Chłópstwo i pozostałe grupy ludności wiejskiej	320
4. Kolonizacja wewnętrzna a zmiany w strukturze społeczno-zawodowej wsi ...	336
5. Branżowe organizacje interesów agrarnych i ich role	349
Rozdział XI. Rozwój gospodarczy miast pomorskich w latach 1850–1894 (<i>Edward Włodarczyk</i>)	366
1. Tło rozwoju gospodarczego i społecznego miast pomorskich w latach 1850–1914	366
1.1. Ogólne ramy rozwoju życia gospodarczego w miastach	366
1.2. Polityka ekonomiczna państwa wobec życia gospodarczego miast	368
2. Ewolucja gospodarki miast pomorskich w latach 1850–1894	373
2.1. Podstawy kapitałowe rozwoju gospodarczego	373
2.2. Wdrażanie postępu technicznego	376
2.3. Przemysł	379
2.4. Rzemiosło	390
2.5. Stosunki handlowe i transportowe	394
Rozdział XII. Rozwój gospodarczy miast pomorskich w latach 1895–1914 (<i>Edward Włodarczyk</i>)	406
1. Podstawy kapitałowe rozwoju gospodarczego	406
2. Rozwój przemysłu	408
3. Drobny przemysł i rzemiosło	421
4. Wymiana handlowa i stosunki transportowe	426
5. Wymiana lokalna	437
Rozdział XIII. Społeczeństwo miejskie (<i>Edward Włodarczyk</i>)	442
Rozdział XIV. Rozwój urbanistyczny miast pomorskich i ich gospodarka komunalna (<i>Edward Włodarczyk</i>)	458
1. Rozwój przestrzenny	458
2. Gospodarka finansowa miast	464
3. Rozwój infrastruktury komunalnej	467
Wykaz skrótów	474
Wykaz tabel i map	476
Wykaz ilustracji	481
Indeks nazwisk (<i>Przemysław Olstowski</i>)	482
Indeks nazw miejscowości (<i>Przemysław Olstowski</i>)	487